

บทบาทของข้อมูลและระบบเหตุผลในการเรียกร้องขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์

สำหรับกรณีของการเรียกร้องขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ นอกเหนือจากเทคนิค และ/หรือรูปแบบต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สนับสนุนการคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ดังที่กล่าวในบทที่ 4 ไปแล้วนั้น ทั้งกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ยังได้ใช้ ข้อมูลและระบบเหตุผลซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างหนึ่งในการโน้มน้าวต่อสาธารณชน กลุ่มและ/หรือบุคคลที่มีสถานภาพสูงทางการเมืองและสังคมท้องถิ่นของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้โดยอาศัยแนวความคิดของ William J. Keefee และ Morris S. O'Quail ที่กล่าวว่าเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ของกลุ่มที่นำมาใช้ไม่ได้หมายความว่าประสบความสำเร็จเสมอยังมีองค์ประกอบที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการที่จะบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม นั่นคือ ความสามารถและทักษะในการใช้ทรัพยากรในการที่จะสร้างพลังทำการต่อสู้ เรียกร้องผลประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะการบรรลุวัตถุประสงค์ที่จะไม่ก่อให้เกิดการคัดค้านจากกลุ่มอื่น ๆ¹ โดยจะพิจารณาศึกษาในแง่ที่ว่า ข้อมูลและระบบเหตุผลเป็นทรัพยากรที่สำคัญประการหนึ่งของทั้งกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ส่วนการใช้หนังสือพิมพ์ในการเสนอข้อมูลและระบบเหตุผลเป็นความสามารถและทักษะในการใช้ทรัพยากรของกลุ่ม ซึ่งทรัพยากรของกลุ่มในด้านอื่น ๆ อาทิเช่น ลักษณะผู้นำของกลุ่ม, ความมั่งคั่ง (รายได้) เป็นต้น ก็อาจสนับสนุนให้ข้อมูลและระบบเหตุผลของกลุ่มมีน้ำหนักและชัดเจนยิ่งขึ้น

¹William J. Keefee and Morris S. O'Quail, The American Legislative Process Congress and The States. Sixth Edition (New Jersey: Prentice Hall, 1985), pp. 267-287.

ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึง 2 ประเด็นต่อไปนี้คือ

1. การรณรงค์ด้วยข้อมูลและระบบเหตุผล
2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนกับกลุ่มผู้คัดค้านการคืนทับหลังนารายณ์

บรรทมสินธุ์กับหนังสือพิมพ์

1. การรณรงค์ด้วยข้อมูลและระบบเหตุผล

การศึกษาในส่วนนี้ จะชี้ให้เห็นถึงข้อมูลและระบบเหตุผลของกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ต่อประเด็นเรื่อง "ความชอบธรรมในการเป็นเจ้าของทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์" ซึ่งประเด็นที่ทั้งสองฝ่ายโต้แย้งกัน สามารถแยกเป็นประเด็นหลัก ๆ ได้ ดังนี้

1.1 ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์กับการถูกขโมยไปโดยผิดกฎหมาย

เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2531 นายพิสิฐ เจริญวงศ์ หนึ่งในคณะกรรมการดำเนินการทวงคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการกิจการวัฒนธรรมและกิจการพิเศษ สภาเมืองชิคาโก ว่า ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ชิ้นนี้เป็นสมบัติของประเทศไทย และถูกลักลอบนำออกจากประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ

1. ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ปราสาทหินพนมรุ้ง กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2478 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 3689 ตอนที่ 38 (โปรดดูภาคผนวก ค ประกอบ)

2. สำเนาภาพถ่ายทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ของนายมานิต วัลลิโกดมภัณฑรักษ์พิเศษ กองโบราณคดี กรมศิลปากร ในหนังสือ "รายงานการสำรวจและขุดแต่งโบราณวัตถุสถานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาค 2" ซึ่งได้บันทึกภาพทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ไว้ขณะที่ดำเนินการสำรวจและทำแผนผังปราสาทหินพนมรุ้ง เพื่อศึกษาและเตรียมการขุดแต่งบูรณะ ณ หน้าประตูมณฑป ทิศตะวันออกเฉียงด้านนอกในปี พ.ศ. 2503 (โปรดดูภาคผนวก ง ประกอบ)

3. สำเนาหลักฐานการแจ้งความเกี่ยวกับทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ตามหนังสือคดีที่ 77/2509 และคดีที่ 80/2509 ซึ่ง ส.ต.อ.บุญ ป่าประโคน และนายบุญส่ง

ดาราวิไล ได้แจ้งความไว้ ณ สถานีตำรวจอร อําเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นการยืนยันว่าทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ได้ถูกลักลอบนำออกจากประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (โปรดดูภาคผนวก จ ประกอบ)²

ดังนั้นทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ ทางเข้าพระสาหินพนมรุ้ง ผู้ใดจะซื้อหรือนำออกนอกประเทศมิได้³

สถาบันศิลปะแห่งซิกาโกได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า

สถาบันศิลปะแห่งซิกาโกไม่ได้เกี่ยวข้องกับกิจการซื้อขายทรัพย์สินที่ถูกขโมยมา ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า ในปี พ.ศ. 2509 Mr. Royal Ateena Kaleree พ่อค้าในนิวยอร์กได้ซื้อทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์จากพ่อค้าชาวไทยในท้องตลาดในกรุงเทพฯ โดยรัฐบาลไทยได้อนุญาตให้พ่อค้าของเก่าชาวไทยทำการขายและส่งทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ออกนอกประเทศได้ โดยศาสตราจารย์ ม.จ. สุกัทรดิศ ดิศกุล ผู้ซึ่งเป็นนักประวัติศาสตร์ศิลปะไทยผู้มีชื่อเสียง ได้กล่าวต่อสาธารณชนว่า จากที่ชาวบ้านพูด ๆ กัน ตนเชื่อว่า คนไทยเป็นผู้นำทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ออกไปจากที่ตั้งเดิมเอง ซึ่งต่อมาในปีพ.ศ. 2510 ทางมูลนิธิ Alsdorf ซึ่งมี Mr. Alsdorf เป็นประธานมูลนิธิดังกล่าวได้ซื้อมาจากพ่อค้าชาวนิวยอร์กผู้นั้น ซึ่งต่อมาในปีพ.ศ. 2526 Mr. Alsdorf ได้บริจาคทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ให้แก่สถาบันศิลปะแห่งซิกาโกเพื่อจัดตั้งแสดง ซึ่งในปัจจุบันได้อยู่ที่สหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 21 ปีแล้ว โดยก่อนหน้านั้น

² สถานีตำรวจอร อําเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์, "คำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษคดีที่ 77/2509 และ 80/2509," 30 มีนาคม 2509 และ 1 เมษายน 2509.

³ กระทรวงการต่างประเทศ, เรื่องเดียวกัน.

รัฐบาลไทยไม่ได้ให้ข้อมูลกับมูลนิธิ Alsdorf และ/หรือสถาบันศิลปะแห่งชิคาโก เกี่ยวกับการ ลักลอบนำทับหลังนารายณ์บรมลัญจกรออกจากประเทศไทย⁴

จากการที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกได้อ้างสิทธิการได้มาซึ่งทับหลังนารายณ์ บรมลัญจกรจากการซื้อขายที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้ทำการขายและนำทับหลังนารายณ์บรมลัญจกร ออกจากประเทศได้ ตลอดจนการไม่ได้รับข้อมูลจากรัฐบาลไทยเมื่อมีการร้องขอจากมูลนิธิ Alsdorf และ/หรือสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกในปี พ.ศ. 2519 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งสถาบัน ศิลปะแห่งชิคาโกไม่เคยทราบมาก่อนว่าทับหลังนารายณ์บรมลัญจกรขโมยจากประเทศไทย ซึ่ง ประเด็นดังกล่าวข้างต้นกลุ่มผู้สนับสนุนการขอคืนทับหลังนารายณ์บรมลัญจกรได้ชี้แจงว่า

รัฐบาลไทยไม่เคยกล่าวหาว่าสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกเป็นผู้ขโมย ทับหลังนารายณ์บรมลัญจกร แต่ทับหลังนารายณ์บรมลัญจกรได้ถูกเคลื่อนย้ายจากปราสาทหินพนมรุ้ง โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐบาลไทย ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการขโมยทรัพย์สิน สมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ (stolen property) ซึ่งทับหลังนารายณ์บรมลัญจกรควรจะได้ ติดตั้ง ณ ปราสาทหินพนมรุ้ง ซึ่งเป็นสถานที่ที่เหมาะสมของทับหลังนารายณ์บรมลัญจกรมากกว่า สถานที่อื่น

นอกจากนี้ภายใต้กฎหมายไทยไม่ได้อนุญาตให้มีตลาดเปิด (open market) สำหรับการค้าขายโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรมของ ชาติ เว้นแต่ศิลปวัตถุบางชิ้นเท่านั้นที่เป็นมรดกตกทอดของเอกชนที่พิสูจน์มาได้ และได้รับอนุญาต สำหรับการขายจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทับหลังนารายณ์ บรมลัญจกรไม่ได้มีรายชื่อในศิลปวัตถุที่ได้รับอนุญาตดังกล่าวนี้ รวมทั้งในอนุสัญญาของยูเนสโก

⁴Chicago Tribune (August 26, 1988) : 8, 14.

ปี พ.ศ. 2513 ว่าด้วยวิธีการห้ามและป้องกันการนำเข้าส่งออก และการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมายข้อ 4 ได้กล่าวในแง่จริยธรรมสำหรับประเทศในภาคีของอนุสัญญาที่ต้องตระหนักว่า ทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรมที่ได้รับมาในฐานะเป็นของขวัญหรือซื้อมาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ควรได้รับอนุญาตจากประเทศผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรมดังกล่าว ซึ่งปรากฏในความจริงว่าสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกไม่ได้รับทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์เป็นของขวัญจากประเทศไทยและซื้อ/เคลื่อนย้ายจากประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกไม่ได้มีสิทธิความเป็นเจ้าของในทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์โดยถูกต้อง

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2519 รัฐบาลไทยมิเคยได้รับจดหมายจากมูลนิธิ Alsdorf ในการขอข้อมูลเกี่ยวกับทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ตามที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกกล่าวอ้าง ซึ่งถ้ามีการส่งจดหมายดังกล่าวจริง สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกก็ไม่น่าที่จะมีความจำเป็นที่จะแถลงให้สาธารณชนทราบในเรื่องดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2519 รัฐบาลไทยก็ได้ส่งจดหมายแจ้งไปยังมูลนิธิ Alsdorf ให้ทราบว่า ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ได้ถูกเคลื่อนย้ายจากปราสาทหินพนมรุ้ง โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมกับแนบภาพถ่ายทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ไปให้ด้วย รวมทั้งสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกก็ได้รับทราบเกี่ยวกับการนำทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์อย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายและให้ส่งคืนกลับประเทศไทยนับตั้งแต่ ศาสตราจารย์ ม.จ. สุกัทรดิศ ได้ไปพบชิ้นส่วนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ณ สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกราวปลายปี พ.ศ. 2515⁵

⁵พินิจู เจริญวงศ์, แถลงข่าวโต้ตอบสถาบันศิลปะแห่งชิคาโก เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2531 ณ First United Methodist Church, Chicago.

และอีกหลายครั้ง อาทิเช่น ในปี พ.ศ. 2516 Mr. Hiram W. Woodward อาจารย์คณะประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัย มิชิแกน ได้ทำหนังสือถึง Mr. John Maxon รองประธานฝ่ายรวบรวมและจัดตั้งแสดงศิลปวัตถุโบราณวัตถุ สถาบันศิลปะแห่งชิคาโก ในขณะนั้นให้แจ้ง Mr. Alsdorf ว่า ทับหลังนารายณ์บรมมหาราชวังที่ตั้งแสดงอยู่ในขณะนี้เดิมอยู่ที่ปราสาทหินพนมรุ้ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ดังนั้นสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกไม่ควรจัดตั้งแสดงทับหลังนารายณ์บรมมหาราชวัง ณ สถาบันศิลปะแห่งชิคาโก เพราะว่าเป็นของที่ขโมยมา และควรจะคืนให้กับประเทศไทยโดยทันทีที่มีการร้องขอจากรัฐบาลไทย⁶ ตลอดจนปลายปี พ.ศ. 2519 กรมศิลปากรได้ทำหนังสือถึงกระทรวงการต่างประเทศให้ทำหนังสือถึงสถาบันศิลปะแห่งชิคาโก เพื่อขอความร่วมมือให้ส่งคืนทับหลังนารายณ์บรมมหาราชวังแก่กรมศิลปากร เป็นต้น

1.2 ทับหลังนารายณ์บรมมหาราชวังกับศิลปะแบบเขมร

สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกได้เสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ Chicago Tribune ฉบับวันที่ 8 สิงหาคม 2531 และ 13 กันยายน 2531 ว่า ศิลปกรรมจำนวนมากที่ได้มีการสะสมกัน ทั้งโดยเอกชนและสาธารณชนในประเทศไทยได้มาจากประเทศเพื่อนบ้าน กัมพูชา เวียดนาม และพม่า เราได้จดหมายหลายฉบับและโทรศัพท์หลายครั้งจากชาวกัมพูชาว่า ประเทศไทยก็ดี ประเทศสยามก่อนหน้านั้นก็ดี ยังไม่ได้เกิดขึ้นเลยในขณะที่มีการสร้างวัดนั้นขึ้น วัดนั้นผู้สร้างคือบรรพบุรุษของชาวกัมพูชามีใช้ชาวไทย และศาสนิกชนส่วนใหญ่ในไทยเป็นชาวพุทธมิใช่ชาวฮินดู ดังนั้น จึงไม่ควรคืนทับหลังนารายณ์บรมมหาราชวังให้กับประเทศไทย เพราะว่าเป็นของกัมพูชาในทางวัฒนธรรม⁷

⁶Hiram W. Woodward, "หนังสือไม่มีเลขที่," 19 มกราคม 2516 และ 10 กุมภาพันธ์ 2516.

⁷Ibid., pp. 8, 14.

นายฟิลิซุ เจริญวงศ์ หนึ่งในคณะกรรมการดำเนินการทวงคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตอบโต้ข้อกล่าวหาดังกล่าวของสถาบันศิลปะชิคาโกในหนังสือพิมพ์ Chicago Tribune ฉบับวันที่ 13 กันยายน 2531 ว่า ที่ตั้งของปราสาทหินพนมรุ้งในปัจจุบันตั้งอยู่ในดินแดนของประเทศไทย มิใช่ดินแดนของชาติใดในคริสต์ศตวรรษที่ 11^๙ ในอดีตเมืองพนมรุ้งดำรงฐานะเป็นเมือง ๑ หนึ่งในลุ่มแม่น้ำมูลเช่นเดียวกับเมืองพิมาย ซึ่งปรากฏเรื่องราวในราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหอสมุดวชิรญาณว่า เมื่อ พ.ศ. 1982 (จ.ศ.801) ที่ตรงกับแผ่นดินสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) เจ้าเมืองพนมรุ้ง ต้องถวายบังคมขอมออ่อนน้อมต่อพระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยา และในสมัยสมเด็จพระนารายณ์^{๑๐} เมืองพิมายถูกยกฐานะเป็นเมืองพระยามหานคร มีอำนาจควบคุมบ้านเมืองในบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล และเมืองอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงเมืองพนมรุ้งด้วย ต่อมาเมื่อบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปชื่อ "พนมรุ้ง" ก็ค่อย ๆ ลบเลือนจากทางการ จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 5 จึงมีชื่อเมือง "บุรีรัมย์" ขึ้นมาใหม่^{๑๑} ดังนั้นจากประวัติศาสตร์ก็จะเห็นได้ว่า ปราสาทหินพนมรุ้งก็ยังคงอยู่ในดินแดนที่เป็นของประเทศไทยในปัจจุบัน

นอกจากนี้ทับหลัง เป็นงานศิลปะที่รองรับกับหน้าบันของปราสาทที่สลักเป็นรูปพระศิวะในท่าร้ายราของ "นาฏราชา" ซึ่งคล้องจองกับลัทธิความเชื่อในเรื่องจักรวาลของศาสนาฮินดู โดยทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นศิลปะขอมสมัยพุทธศตวรรษที่ 17 ซึ่งปกติทับหลังศิลาในศิลปะขอมจะมีอยู่มากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย^{๑๐} โดยที่ศิลปะขอมเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมโดยทั่วไปของประเทศไทยและกัมพูชาในปัจจุบัน

^๙ฟิลิซุ เจริญวงศ์, เรื่องเดียวกัน.

^{๑๐}สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, เรื่องเดียวกัน : 6.

^{๑๑}มติชนสุดสัปดาห์ (8 พฤษภาคม 2531) : 27.

ข้อกล่าวหาของสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกดังกล่าวข้างต้นพยายามที่จะ
บิดเบือนข้อเท็จจริงภายในชุมชนชาวเอเชีย ณ นครชิคาโก ตลอดจนไม่เข้าใจความเป็นมา
ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ลึกซึ้งเพียงพอ ซึ่งนายวุฒิกัด
ลากเจริญทรัพย์ หนึ่งในคณะกรรมการแรงค์รณีทับหลัง ณ นครชิคาโก ได้ให้ความเห็นต่อกรณี
ดังกล่าวว่า

กลเม็ดที่เขายูเชมรกับไทยให้ติดกันนั้นเป็นเรื่องที่น่าเกลียดมาก เราไม่เชื่อว่า
เขาจะได้รับโทรศัพท์หรือจดหมายจากชาวเขมรอพยพที่นี้แต่อย่างใด คงเป็นเรื่องขึ้น
มากกว่า ถึงได้รับก็ตามก็ไม่ใช่ประเด็นคนในสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกน่าจะเข้าใจ
เรื่องนี้ได้ดีกว่าใครอื่น¹¹

1.3 ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์กับกฎหมายระหว่างประเทศ

Mr. James N. Wood ผู้อำนวยการสถาบันศิลปะแห่งชิคาโก ได้เสนอ
ข่าวในหนังสือพิมพ์ Chicago Tribune ฉบับวันที่ 8 สิงหาคม 2531 อีกว่า ตนก็อยากจะคืน
รูปปั้นนั้นเหมือนกัน แต่ตนไม่ต้องการ "สร้างตัวอย่าง" ซึ่งเป็นการบ่อนทำลายอนุสัญญาของ
ยูเนสโก ปีพ.ศ. 2513 ว่าด้วยวิธีการห้ามและป้องกันการนำเข้า ส่งออก และการโอนกรรมสิทธิ์
ในทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา
ดังกล่าวแล้ว (โปรดดูภาคผนวก ฉ ประกอบ) แต่รัฐบาลไทยนั้นมิได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา
ดังกล่าว ซึ่งอนุสัญญานี้ถูกร่างขึ้นเพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ แต่ชาวไทยเลือกที่จะ
ไม่เป็นภาคี ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะเกรงว่าจะกระทบกระเทือนอุตสาหกรรมการส่งออกของเก่า
ของตน

¹¹ วุฒิกัด ลากเจริญทรัพย์, "จดหมายเปิดผนึก," 20 กรกฎาคม 2531.

เราเชื่ออย่างจริงจังว่า วิธีการที่ชอบด้วยเหตุผลในการนำทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์กลับคืนนั้นก็คือ การกระทำตามข้อแนะนำทางกฎหมายที่ระบุไว้ในอนุสัญญาของยูเนสโกและพระราชบัญญัติทรัพย์สินทางวัฒนธรรมแห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งเรียกร้องให้มีการจ่าย "ค่าทดแทนอันเป็นธรรม" แก่ผู้ซื้อโดยสุจริต หรือบุคคลผู้มีสิทธิโดยสมบูรณ์จริง ๆ แล้วนั้นยังคงเป็นปัญหาอยู่ด้วยซ้ำไปว่า สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกในฐานะที่เป็นสถาบันสาธารณะจะสามารถ "ให้ไป" ซึ่งวัตถุใด ๆ ของตนโดยไม่มีเงื่อนไข รวมทั้งสิ่งใดที่เราทำนั้นสอดคล้องกับพันธกิจที่ในสหรัฐอเมริกาอื่น ๆ ทั้งหมด¹²

นายประพันธ์ นันทยา ประธานคณะกรรมการแรงค์กรนี้ทับหลัง ณ นครชิคาโก ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อกรณีดังกล่าวข้างต้นในหนังสือพิมพ์ Chicago Tribune ฉบับวันที่ 26 สิงหาคม 2531 ว่า ตามที่ Mr. James N. Wood ได้พูดถึงการคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์เป็นการ "บ่อนทำลาย" ต่ออนุสัญญาของยูเนสโก ปีพ.ศ. 2513 ว่าด้วยวิธีการห้ามและป้องกันการนำเข้า ส่งออก และการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งชื่อของอนุสัญญาก็แสดงอยู่แล้วว่าประสงค์ที่จะทำให้การคืนทรัพย์สินดังกล่าวเป็นไปด้วยความสะดวกขึ้น ไม่ใช่ตามที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกแปลความเป็นเป็นการกำหนดค่าไถ่สำหรับศิลปวัตถุที่ถูกขโมยมา โดยที่ข้อ 7 แห่งอนุสัญญาดังกล่าวระบุให้มีการชำระ "ค่าทดแทนอันเป็นธรรม" แก่ "ผู้ซื้อโดยสุจริต" หรือ "ผู้มีสิทธิโดยสมบูรณ์" แต่โดยการอ้างบทบัญญัตินี้อาจทำให้กักตักกันอย่างผิด ๆ ว่า สถาบันได้สิทธิในทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์มาโดยสุจริต ซึ่งสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกมิได้จ่ายเงินแม้แต่หน่วยใดในการได้ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ เพราะว่าเป็นการบริจาคจากมูลนิธิ Alsdorf ศาสตราจารย์ ม.จ. สุกัทรดิศ ดิศกุล นักประวัติศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงของไทยได้พบว่า มีการตั้งแสดงทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ และได้แจ้งเจ้าหน้าที่ของสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 Mr. Hiram W. Woodward ก็ได้เห็นและ

¹² Ibid.

แจ้งให้สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกทราบในปี พ.ศ. 2516 แต่ไม่ปรากฏว่าสถาบันศิลปะแห่งชิคาโก
รับฟังแต่อย่างใด¹³

นอกจากนี้ นายฟิลิซุ เจริทวงค์ หนึ่งในคณะกรรมการดำเนินการทางคืน
ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมในหนังสือพิมพ์
Chicago Tribune ฉบับวันที่ 13 กันยายน 2531 ว่า เป็นที่ทราบกันดีว่า ในประวัติศาสตร์
ของอนุสัญญาของยูเนสโก ปี พ.ศ. 2513 ว่าด้วยวิธีการห้ามและป้องกันการนำเข้า ส่งออก
และการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่ประสบความสำเร็จ
ซึ่งประเทศไทยมีกฎหมายที่ควบคุมการค้าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่รัดกุม และเข้มแข็ง โดยที่
ประเทศไทยและหลายประเทศในโลกที่ 3 ไม่ได้ลงนามในอนุสัญญาของยูเนสโก ปีพ.ศ. 2513
โดยเฉพาะในข้อที่ 7 ซึ่งระบุให้มีการชำระค่าทดแทนซึ่งหลายประเทศที่ยากจนจะต้องเสียค่าใช้จ่าย
จ่ายค่อนข้างสูงสำหรับการส่งคืนโบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุ แม้ว่าในขณะนี้ประเทศไทยกำลังพิจารณา
ที่จะให้สถาบันต้นอนุสัญญาดังกล่าวแต่ก็หวังว่าในข้อที่ 7 จะสามารถบอกยกเลิกไปได้ยิ่งกว่าไปนี้
คนทั่วไปก็ทราบกันดีเกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่าอุตสาหกรรมการส่งออกโบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุ ซึ่งกระทำ
โดยกลุ่มบุคคลในลักษณะส่วนตัวมิใช่ระดับประเทศ¹⁴

นายประพันธ์ นันทยา ยังได้กล่าวอีกว่า ตามที่ Mr. James N. Wood
กล่าวไว้ว่า การกระทำของสถาบันศิลปะแห่งชิคาโกนั้นสอดคล้องกับนิพจน์ที่อื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกา
ควรจะมีการเพิ่มเข้าไปด้วยว่า เฉพาะในทางที่ไม่ได้ปรากฏว่ามีมาตรฐานที่ตั้งไว้สำหรับการที่
นิพจน์ที่จะได้ทรัพย์สินสิ่งใดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายงานของสมาคมนิพจน์แห่งสหรัฐ
อเมริกา และประมวลกฎหมายของสภาพนิพจน์ระหว่างประเทศ นิพจน์ทั้งหลายแห่งได้ปฏิบัติตามนี้

¹³ Ibid.

¹⁴ ฟิลิซุ เจริทวงค์, เรื่องเดียวกัน.

อย่างใกล้ชิด ซึ่งได้กำหนดมิให้รับมาหรือตั้งแสดงไว้ซึ่งวัตถุใด ๆ อันปราศจากข้อพิสูจน์ว่า มิได้มาหรือส่งออกจากประเทศของตน โดยต่อกฎหมาย ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา พิธีภัณฑ์หลายแห่งก็ได้คืนศิลปวัตถุที่ถูกขโมยมาให้แก่ประเทศเจ้าของซึ่งก็ได้รับกิตติวีลล์เป็นอย่างมากเป็นการตอบแทน¹⁵

ข้อสังเกตบางประการของการรณรงค์ด้วยข้อมูลและระบบเหตุผล

จากการที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับการโต้ตอบในแง่ของข้อมูลและระบบเหตุผลของกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ซึ่งได้พบข้อสังเกตบางประการในการพิจารณา 3 ด้านคือ

1. ด้านข้อมูล

ทั้งกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ได้โต้ตอบกันใน 3 ประเด็นหลัก คือ ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์กับการถูกขโมยไปโดยผิดกฎหมาย, ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์กับศิลปะแบบเขมร และทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์กับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยที่กลุ่มผู้สนับสนุนการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ได้พยายามเสนอข้อมูลและหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์เกี่ยวกับทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ที่ครอบคลุมและสามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกร่วมได้ดีกว่าในขณะที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกขาดข้อมูลในด้านดังกล่าว จึงเพียงแต่อ้างสิทธิจากการซื้อขายในท้องตลาดสหรัฐอเมริกาโดยสุจริต และสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาของยูเนสโกปี พ.ศ. 2513 ว่าด้วยวิธีการห้ามและป้องกันการค้า นำเข้า ส่งออกและการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งประเทศไทยมิได้เป็นสมาชิกภาคีอนุสัญญาดังกล่าว

¹⁵ Ibid.

2. ด้านตัวบุคคลผู้เสนอข้อมูล

อาจกล่าวได้ว่า ข้อมูลและระบบเหตุผลของกลุ่มผู้สนับสนุนการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ได้อาศัยความน่าเชื่อถือของตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางโบราณคดีและได้รับการยอมรับจากวงการนิเวศวัฒนธรรมต่างประเทศ รวมทั้งสหรัฐอเมริกาด้วย ท่านผู้นั้นคือ ศาสตราจารย์ ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุล ผู้อำนวยการศูนย์โบราณคดี และวิจิตรศิลป์ของซีมีโอ (สปาฟา) และนายฟิลิปป์ เจริญวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญทางโบราณคดี กรมศิลปากร ในขณะที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกได้อาศัยนักกฎหมายเป็นผู้เสนอข้อมูลโดยอาศัยหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

3. ด้านวิธีการเสนอข้อมูล

กลุ่มผู้สนับสนุนการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ได้ดำเนินการในลักษณะของการเรียกร้องความเป็นธรรมและความถูกต้อง โดยพยายามชี้ให้สาธารณชนและบุคคลกลุ่มที่ 3 เห็นว่าทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่ถูกลักลอบนำออกจากประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นสถานภาพของกลุ่มผู้สนับสนุนการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์จึงค่อนข้างได้เปรียบในลักษณะที่กระทำการด้วยความเปิดเผยและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม จึงได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลทั้งที่เป็นคนไทยและชาวอเมริกัน ในขณะที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกคงได้แต่อ้างอิงกับอนุสัญญาของยูเนสโก ปีพ.ศ. 2513 และกระทำการอยู่ในวงจำกัดไม่เปิดเผยสู่สาธารณชนเท่าที่ควร รวมทั้งเป็นประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้นมิใช่โดยส่วนรวม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนกับกลุ่มผู้คัดค้านการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์กับหนังสือพิมพ์

การศึกษาในส่วนนี้ต้องการจะชี้ให้เห็นว่า ทั้งกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์มีความสัมพันธ์กับหนังสือพิมพ์ในลักษณะใด โดยพิจารณาข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นในฐานะเป็นทรัพยากรที่สำคัญประการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการรณรงค์เกี่ยวกับเรื่อง

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ซึ่งจะเน้นในเรื่องความสามารถและทักษะในการใช้ทรัพยากรของกลุ่ม กล่าวคือ การนำข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตนเองไปถึง "สาธารณชน" หรือ "บุคคลกลุ่มที่ 3" โดยผ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ชาวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นข่าวของกลุ่มผู้สนับสนุนในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข่าวและบทความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวัน และรายสัปดาห์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ โดยจำแนกการปรากฏของข่าวและบทความเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนพฤศจิกายน

ตารางที่ 2 จำนวนข่าวของกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนพฤศจิกายน

ช่วงเวลา	ข่าวของกลุ่มผู้สนับสนุน		ข่าวของกลุ่มผู้คัดค้าน		ข่าวของทั้ง 2 กลุ่ม	
	ภาษาไทย (จำนวนครั้ง)	ภาษาอังกฤษ จำนวนครั้ง	ภาษาไทย (จำนวนครั้ง)	ภาษาอังกฤษ จำนวนครั้ง	ภาษาไทย (จำนวนครั้ง)	ภาษาอังกฤษ จำนวนครั้ง
ช่วงที่ 1	7	-	-	-	-	3
ช่วงที่ 2	5	1	-	1	-	2
ช่วงที่ 3	5	-	1	1	1	-
รวม	17	1	1	2	1	5
	18		3		6	

จากตารางดังกล่าวข้างต้นสามารถพิจารณาเห็นได้ว่าในช่วงตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2531 จะปรากฏข่าวของกลุ่มผู้สนับสนุนในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์จำนวน 18 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่จะปรากฏในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ข่าวของกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่จะปรากฏในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ และข่าวของทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 6 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่จะปรากฏในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ โดยมีได้หมายความว่าข่าวของทั้ง 2 กลุ่มจะปรากฏเพียงเท่าที่ยกมาข้างต้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการรวบรวมข่าวจากหนังสือพิมพ์ของห้องสมุด อาจละเลยการรวบรวมข่าวเกี่ยวกับทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ในหนังสือพิมพ์บางฉบับในบางวัน ตลอดจนข่าวเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไม่ถูกนำเสนอเป็นข่าวโดยกองบรรณาธิการ ทั้งนี้เนื่องจากมีข่าวที่สำคัญหรือน่าสนใจกว่า จึงทำให้จำนวนข่าวอาจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงบ้าง แต่อย่างไรก็ตามก็จะทำให้เห็นภาพที่เป็นข่าวของกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง

ข้อสังเกตบางประการของข่าวและบทความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ของทั้ง 2 กลุ่ม

1. กลุ่มผู้สนับสนุนในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์

1.1 การเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มผู้สนับสนุนในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ในรูปของบทความและจดหมายเปิดผนึกที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์มีจำนวน 11 ครั้ง ซึ่งปรากฏว่ามีจำนวน 7 ครั้ง ที่เสนอข่าวในช่วงตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน 2531 อันเป็นช่วงใกล้ระยะเวลาที่จะเปิดปราสาทหินพนมรุ้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์แห่งชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายิ่งใกล้วันที่จะเปิดปราสาทหินพนมรุ้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์แห่งชาติเท่าไรก็ยิ่งเร่งเร้ากระแสของการรณรงค์เรียกร้องการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์มากยิ่งขึ้น โดยลักษณะของข่าวเป็นการชี้ให้เห็นให้เห็นถึงผลกระทบถึงความสำคัญของทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ซึ่งเป็นมรดกวัฒนธรรมของชาติที่จะต้องนำกลับคืนมาสู่ประเทศไทย

1.2 มีการนำพาสื่อมวลชนไปทำข่าวในพื้นที่ ซึ่งมีจำนวนอย่างน้อย 2 ครั้ง โดยนายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ อธิบดีกรมศิลปากรในขณะนั้น ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการดำเนินการ

ทรงคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ กระทรวงศึกษาธิการได้นำคณะสื่อมวลชนชมปราสาทพนมรุ้ง ครั้งแรก เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2531 และครั้งที่สองเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2531¹⁶

1.3 ความหลากหลายของกลุ่มผู้สนับสนุนในการขอคืนทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ จากกรณีที่มีการรณรงค์ในการเรียกร้องทับหลังทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์กลับคืนสู่ประเทศไทยจะพบว่ามียุทธศาสตร์ที่เข้าร่วมในการรณรงค์ดังกล่าวถึงจำนวน 9 กลุ่ม อันประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, ข้าราชการ, นักวิชาการโบราณคดี, อาจารย์มหาวิทยาลัย นักศึกษาและประชาชนทุกสาขาอาชีพ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งไม่รวมถึงบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลชาวต่างประเทศที่เข้าร่วมสนับสนุนต่อกรณีดังกล่าว อาทิเช่น Mr. Hiram W. Woodward, Mr. Luis Gutierrez เป็นต้น

1.4 ความรู้สึกร่วมของหนังสือพิมพ์ต่อการสูญเสียทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ อันเป็นมรดกวัฒนธรรมของชาติ จะเห็นได้จากในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2531 หนังสือพิมพ์ในประเทศไทยเกือบทุกฉบับได้ตีพิมพ์ข้อความภาษาอังกฤษในเชิงจดหมายเปิดผนึกชื่อ "With Respect to American People" จาก The People of Thailand เพื่อขอความร่วมมือในการเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาจัดส่งทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์คืนแก่ประชาชนชาวไทย¹⁷

กล่าวสำหรับ "ความรู้สึกร่วมของนักหนังสือพิมพ์" ต่อกรณีทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์น่าจะมีพื้นฐานมาจากความสำนึกร่วมกันต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ต่อสังคม ซึ่งเห็นว่าทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ที่ถูกลักลอบนำออกจากประเทศไทยควรจะต้องกลับคืนสู่ประเทศไทยเร็วที่สุด

¹⁶ มติชนสุดสัปดาห์, (21 กุมภาพันธ์ 2531) : 40-41.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน.

1.5 การแถลงข่าว หากพิจารณาแล้วจะพบว่ากลุ่มผู้สนับสนุนในการขอคืน ทับลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ที่เป็นหน่วยงานราชการ อาทิเช่น คณะกรรมการดำเนินการทวงคืน ทับลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ กระทรวงศึกษาธิการ มักใช้วิธีการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนถึงการ ดำเนินงานในการทวงคืนทับลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงความ คล่องตัวแล้วอาจมีน้อยกว่าสถาบันศิลปะแห่งชาติโก เพราะความเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการ แถลงข่าวแต่ละครั้งต้องคำนึงถึงระเบียบ ผลกระทบโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จากลักษณะ 5 ประการดังกล่าวข้างต้นผนวกกับการรณรงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดอภิปราย การออกแถลงการณ์ การเข้าพบบุคคลสำคัญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเดินทาง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์สนใจติดตามข่าวของกลุ่ม ผู้สนับสนุนในการขอคืนทับลังนารายณ์บรรทมสินธุ์อย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่ สาธารณชนในที่สุด

2. กลุ่มผู้คัดค้านในการขอคืนทับลังนารายณ์บรรทมสินธุ์

2.1 การเผยแพร่ข้อมูลของสถาบันศิลปะแห่งชาติโกที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์มี จำนวน 2 ครั้ง คือ หนังสือพิมพ์ Chicago Tribune ฉบับวันที่ 8 สิงหาคม 2531 และ 13 กันยายน 2531 ที่มีข้อความในทำนองว่า สถาบันศิลปะแห่งชาติโกกระทำการโดยสุจริตและ ไม่ต้องการให้กรณีของประเทศไทยเป็นกรณีตัวอย่างสำหรับประเทศอื่น ๆ อีก

2.2 การนำข้อกฎหมายระหว่างประเทศมาสร้างเป็นเหตุผลใหม่ของสถาบัน ศิลปะแห่งชาติโก โดยชี้ให้เห็นว่าสถาบันศิลปะแห่งชาติโกได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาของยูเนสโก ปีพ.ศ. 2513 ว่าด้วยวิธีการห้ามและป้องกันการนำเข้า ส่งออกและการโอนกรรมสิทธิ์ใน ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งกฎหมายของสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการคืน ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

2.3 การแถลงข่าว ปรากฏว่าสถาบันศิลปะแห่งชาติโกซึ่งเป็นสถาบันเอกชน มีหน่วยงานและบุคลากรที่จะประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะ จึงมีความคล่องตัวมากกว่า ในฐานะที่เป็นหน่วยงานเอกชนที่จะกระทำการใด ๆ ได้โดยเสรีภายใต้ขอบเขตที่รัฐธรรมนูญ

ของสหรัฐอเมริกากำหนด แต่เนื่องจากเป็นการกระทำของคนเพียงกลุ่มเดียวจึงทำให้ขาดความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอออกไป

จากการที่ได้เสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนกับกลุ่มผู้คัดค้านการขุดค้นทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์มาโดยลำดับนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มผู้สนับสนุนในการขุดค้นทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์มีความสามารถและทักษะในอันที่จะทำให้หนังสือพิมพ์รับ "ข้อมูลข่าวสาร" ของฝ่ายตนไปสู่ "สาธารณชน" หรือ "บุคคลกลุ่มที่ 3" ได้ดีกว่ากลุ่มผู้คัดค้านการขุดค้นทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ นั่นก็คือ สถาบันศิลปะแห่งชิคาโก ทั้งในด้านข้อมูล ตัวบุคคลผู้เสนอข้อมูลและวิธีการเสนอข้อมูล ที่มีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย